

(i) Printed Pages: 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	4	2	8
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	5
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 5th Semester

1128

SOCIOLOGY

Paper–Society in India (In all Mediums)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :- (1) Attempt **five** questions in all.

(2) Question No. **1** is compulsory.

(3) Attempt **one** question from each Unit.

1. Attempt any **nine** of the following :

- (i) Nomadic and Semi Nomadic Tribes.
- (ii) Preferential and Prescriptive Marriage.
- (iii) Particularly Vulnerable Tribal Groups.
- (iv) Land Alienation.
- (v) Filial and Fraternal Solidarity.
- (vi) Incest Taboos.
- (vii) Green Revolution.
- (viii) Voluntary Association.

- (ix) Elite Families.
- (x) Corporate Economy.
- (xi) Karma-Dharma Theory.
- (xii) Protective Discrimination. 9×2=18

UNIT-I

2. What do you understand by tribal society ? What are its distinguishing characteristics ? 18

OR

3. Explain the changes that have taken place in tribal society. 18

UNIT-II

4. What do you know about rural society ? Highlight its main institution in the light of changes taking place in the society. 18

OR

5. Highlight the main features of the 73rd Amendment in the Panchayati Raj System. 18

UNIT-III

6. What do you know about Urban Society ? Bring out major difference between rural and urban society. 18

OR

7. What do you know about Slums ? What are the main causes ? 18

UNIT-IV

8. Write a detailed note on the major problems faced by women in India. Highlight the role of various legislations and Government programmes in uplifting their status. 18

OR

9. Define disability. What are the various types of disabilities ? What are the types of discrimination faced by the disabled ? 18

(हिन्दी माध्यम)

- नोट :- (1) कुल पांच प्रश्न करें।
(2) प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है।
(3) प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न करें।

1. निम्नलिखित में से कोई नौ प्रश्न करें :
- नोमैडिक और सेमी नोमैडिक जनजातियां।
 - अधिमानी और निर्धारणात्मक विवाह।
 - विशेष रूप से कमजोर जनजातीय समूह।
 - भूमि अलगाव।
 - फाइलियल (Filial) और सहोदरीय एकता।
 - सगोत्र निषेध।
 - हरित क्रांति।
 - स्वैच्छिक संस्था।

(ix) अभिजात वर्ग परिवार ।

(x) कॉर्पोरेट अर्थव्यवस्था ।

(xi) कर्म-धर्म सिद्धांत ।

(xii) सुरक्षात्मक भेदभाव ।

9×2=18

यूनिट-I

2. जनजातीय समाज द्वारा आप क्या समझते हैं ? इसकी विशिष्ट विशेषताएं क्या हैं ? 18

अथवा

3. आदिवासी समाज में हुए परिवर्तनों की व्याख्या करें। 18

यूनिट-II

4. ग्रामीण समाज के बारे में आप क्या जानते हैं ? समाज में होने वाले बदलावों के प्रकाश में इसकी मुख्य संस्थाओं को उजागर करें। 18

अथवा

5. पंचायती राज प्रणाली में 73वें संशोधन की मुख्य विशेषताओं को उजागर करें। 18

यूनिट-III

6. शहरी समाज के बारे में आप क्या जानते हैं ? ग्रामीण और शहरी समाज के बीच मुख्य अंतर बताएं। 18

अथवा

7. झोपड़पट्टियों के बारे में आप क्या जानते हैं ? इनके मुख्य कारण क्या है ? 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਭਾਰਤ ਮੇਂ ਮਹਿਲਾਓਂ ਕੇ ਸਮੁਖ ਪ੍ਰਮੁਖ ਸਮਸਯਾਓਂ ਪਰ ਏਕ ਵਿਸ਼੍ਰੁਤ ਨੋਟ ਲਿਖੇਂ।
ਝਨਕੀ ਸਿਥਿਤਿ ਕੋ ਊਪਰ ਉਠਾਨੇ ਮੇਂ ਵਿਭਿੰਨ ਕਾਨੂਨੋਂ ਔਰ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਯਕ੍ਰਮੋਂ
ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕੋ ਉਯਾਗਰ ਕਰੇਂ। 18

ਅਥਵਾ

9. ਅਕਸ਼ਮਤਾ ਕੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੇਂ। ਅਕਸ਼ਮਤਾ ਕੇ ਵਿਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਯਾ ਹੈਂ ? ਅਕਸ਼ਮੋਂ
ਕੇ ਸਮੁਖ ਵਿਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਭੇਦਭਾਵ ਕਯਾ ਹੈਂ ? 18

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ:- (1) ਸਾਰੇ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

(2) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

(3) ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

1. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ :

(i) ਨੋਮੈਡਿਕ ਅਤੇ ਅਰਧ ਨੋਮੈਡਿਕ ਜਨਜਾਤੀਆਂ।

(ii) ਅਧਿਮਾਨੀ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਣਾਤਮਕ ਵਿਆਹ।

(iii) ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਆਦਿਵਾਸੀ ਸਮੂਹ।

(iv) ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਯੋਜਨ।

(v) ਫਾਈਲਿਅਲ ਅਤੇ ਫੈਟਰਨਲ ਏਕਤਾ।

(vi) ਇਨਸੈਸਟ ਟੈਬੂ।

(vii) ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ।

(viii) ਵਲੰਟਰੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ।

(ix) ਐਲੀਟ ਪਰਿਵਾਰ।

(x) ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਆਰਥਿਕਤਾ।

(xi) ਕਰਮ-ਧਰਮ ਸਿਧਾਂਤ।

(xii) ਸੁਰੱਖਿਆਤਮਕ ਭੇਦਭਾਵ।

9×2=18

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਆਦਿਵਾਸੀ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਖਾਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ ? 18

ਜਾਂ

3. ਆਦਿਵਾਸੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਦਿਹਾਤੀ ਸਮਾਜ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ? ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬਦਲਾਵਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰੋ। 18

ਜਾਂ

5. ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ 73ਵੇਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਮਾਜ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ? ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁੱਖ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ। 18

ਜਾਂ

7. ਝੋਂਪੜੀਆਂ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ? ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹਨ ? 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੱਖ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਉਪਰ ਚੁੱਕਣ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਜਕ੍ਰਮਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰੋ। 18

ਜਾਂ

9. ਅਸਮਰਥਤਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਅਸਮਰਥਤਾ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਕੀ ਹਨ ? ਅਸਮਰਥਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਭੇਦਭਾਵ ਕੀ ਹਨ ? 18